

Застосування Міжнародного стандарту фінансової звітності 17 «Страхові контракти». Серія вебінарів

Андрусів Андрій

менеджер Департаменту методології регулювання страхового ринку Національного банку України, PhD

Сіухіна Катерина

провідний економіст Департаменту бухгалтерського обліку Національного банку України, к.е.н.

члени проєктної команди Національного банку України «Звітність учасників ринку небанківських фінансових послуг» (напрямок Страхування)

вересень-жовтень 2022

Disclaimers

- Формат вебінару передбачає проведення відеозапису. Беручи участь у заході, ви даєте свою згоду на проведення відео- та аудіозапису з метою публікації таких матеріалів на сторінці офіційного інтернет-представництва Національного банку України з подальшим використанням в навчальних цілях.
- Будь-які інтерпретації, висновки та думки, висловлені у цій презентації, є безпосередньо думкою автора і не є офіційною думкою Національного банку України. Національний банк України не несе відповідальності за точність та будь-які інші дані, які наведені або на які здійснюється посилання у цій презентації.
- Права та дозволи:
Матеріал у цій презентації захищений авторським правом. Копіювання та / або передача частин або всієї цієї роботи та/або відеоматеріалів запису будь-якій стороні за межами Національного банку України без відповідного дозволу може бути порушенням чинного законодавства.

©2022 Національний банк України

Серія вебінарів «Застосування МСФЗ 17»

2-3 години 1-2 рази на тиждень (вівторок та/або четвер) з 15.00, починаючи з 06 вересня 2022 року (актуальний графік розміщений на сайті Національного банку України)

Вебінар проводиться із відеозаписом (тільки спікери від Національного банку України)

Виступи спікерів-експертів страхового ринку не записуються

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, прохання надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

Спікери залишають за собою право залишити без відповіді запитання, які задані під час виступу та/або в чаті

Основні питання для розгляду на серії вебінарів «Застосування МСФЗ 17 «Страхові контракти»

- Організаційні заходи страховиків при впровадженні МСФЗ 17
- Причини впровадження МСФЗ 17. Основні відмінності відображення у звітності за МСФЗ 4 та МСФЗ 17.
- Огляд застосування МСФЗ 9 в страхових компаніях (оглядово).
- Сфера застосування МСФЗ 17 та виключення із МСФЗ 17.
- Відділення компонентів від страхового контракту.
- Агрегування страхових контрактів.
- Межі контрактів та грошові потоки виконання.
- Загальна модель обліку (GMM). Первісне визнання та оцінка зобов'язання на залишок покриття, коригування на нефінансовий ризик, контрактної сервісної маржі. Облік.
- Загальна модель обліку (GMM). Оцінка зобов'язання за страховими вимогами.

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

Основні питання для розгляду на серії вебінарів «Застосування МСФЗ 17 «Страхові контракти»

- Загальна модель обліку (GMM). Зміна грошових потоків виконання, ставок дисконтування. Визначення страхового доходу та витрат.
- Загальна модель обліку (GMM). Обтяжливі контракти.
- Загальна модель обліку (GMM). Розкриття.
- Облік контрактів з умовами прямої участі.
- Спрощена модель обліку (РАА). Критерії застосування, первісне визнання та подальший облік, розкриття.
- Облік випущених контрактів перестраховування, особливості.
- Облік утримуваних контрактів перестраховування. Грошові потоки в межах контракту. Облік прибуткових та обтяжливих контрактів. Особливості розкриття.
- Перехід на МСФЗ 17: можливі підходи.

Основні питання для розгляду на вебінарі 13 вересня

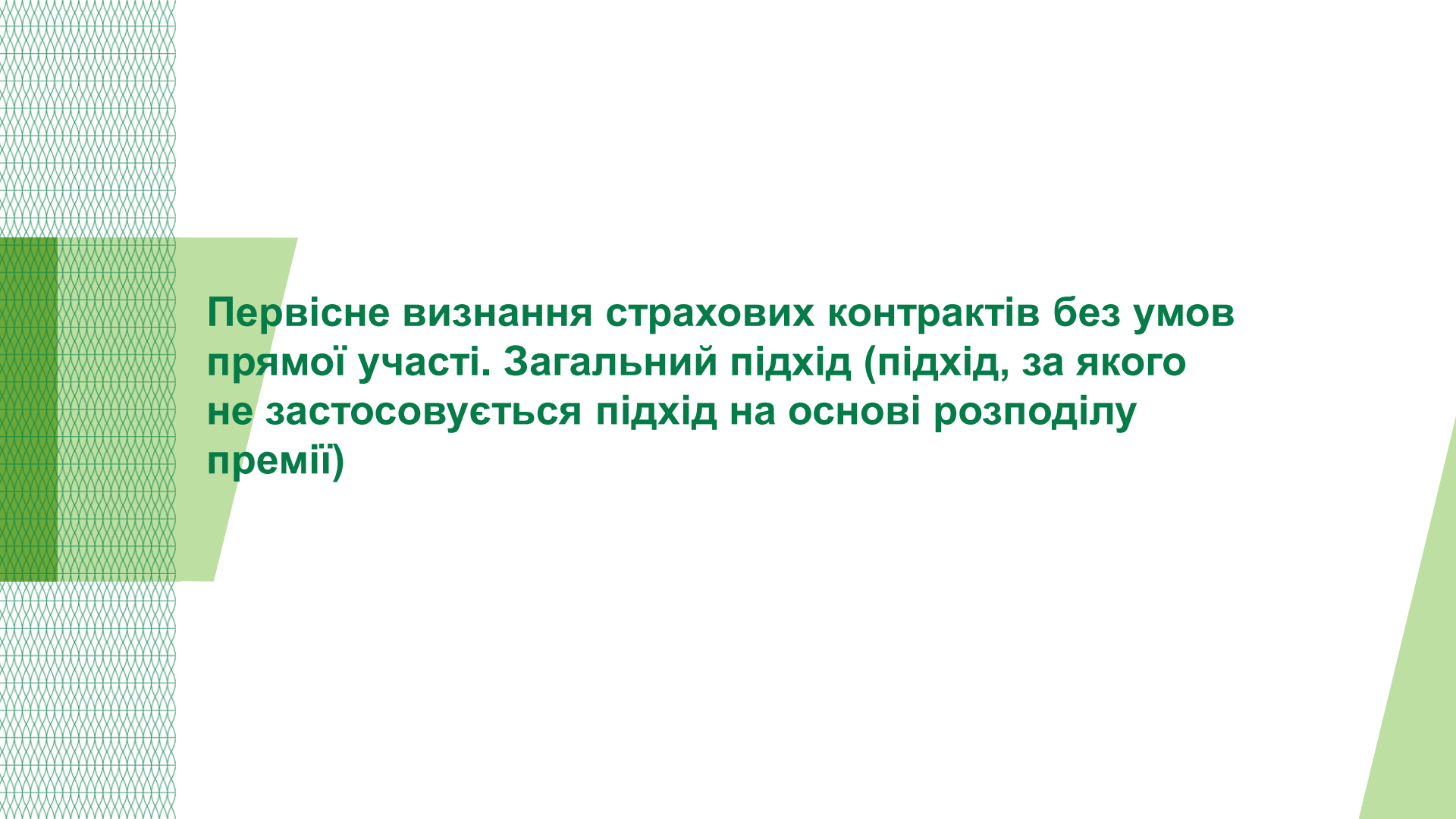
- Загальна модель. Оцінка грошових потоків виконання (BEL) при первісному визнанні
- Загальна модель. Дисконтування. Методи визначення ставок дисконту. Види ставок. Винятки
- Загальна модель. Оцінка коригування на нефінансовий ризик (RA) при первісному визнанні
- Аквізиційні грошові потоки. Визначення зменшення їх корисності
- Загальна модель. Оцінка контрактної сервісної маржі
- Загальна модель. Облік первісного визнання контракту

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

Повторення

- Облік за економічною суттю. Страховий контракт за МСФЗ 17 передає значний страховий ризик
- МСФЗ 17 передбачає обов'язкове відділення всіх «не страхових» компонентів
- Групування контрактів. Обтяжливі контракти
- Межа контракту

Первісне визнання страхових контрактів без умов прямої участі. Загальний підхід (підхід, за якого не застосовується підхід на основі розподілу премії)

Оцінка контрактних зобов'язань згідно загальної моделі (GMM)

Зобов'язання на залишок покриття (LRC)

Грошові потоки виконання, що стосуються **майбутніх послуг**

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Вартість грошей в часі (дисконтування)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Контрактна сервісна маржа (CSM)

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за існуючими **страховими контрактами** стосовно **страхових подій**, які ще не настали

Зобов'язання за страховими вимогами (LIC)

Грошові потоки виконання, що пов'язані з **наданими в минулому послуг**

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Вартість грошей в часі (дисконтування)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за **страховими подіями**, що вже настали, включаючи події, що настали, але за якими не надходило вимог про здійснення страхових виплат, а також інші понесені витрати на страхування

Оцінка контрактних зобов'язань згідно загальної моделі (GMM)

Зобов'язання на залишок покриття (LRC)

Грошові потоки виконання, що стосуються **майбутніх послуг**

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Контрактна сервісна маржа (CSM)

Вартість грошей в часі
(дисконтування)

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за існуючими **страховими контрактами** стосовно **страхових подій**, які ще не настали

Зобов'язання за страховими вимогами (LIC)

Грошові потоки виконання, що пов'язані з **наданими в минулому послуг**

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

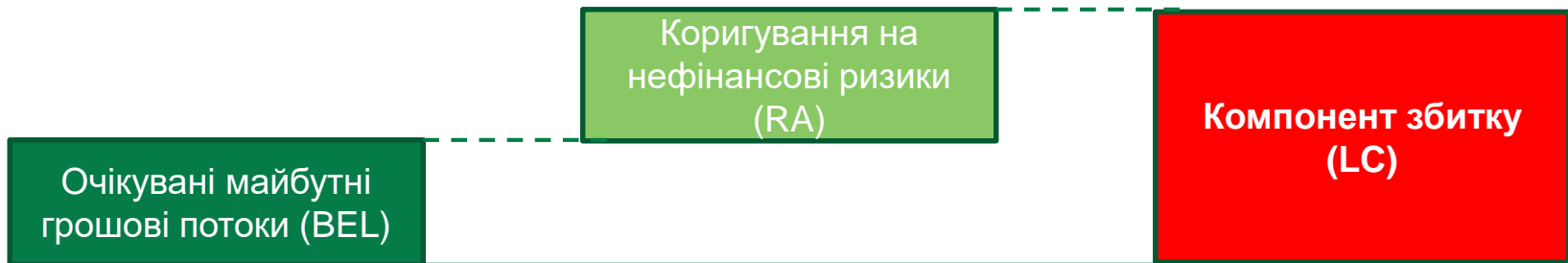
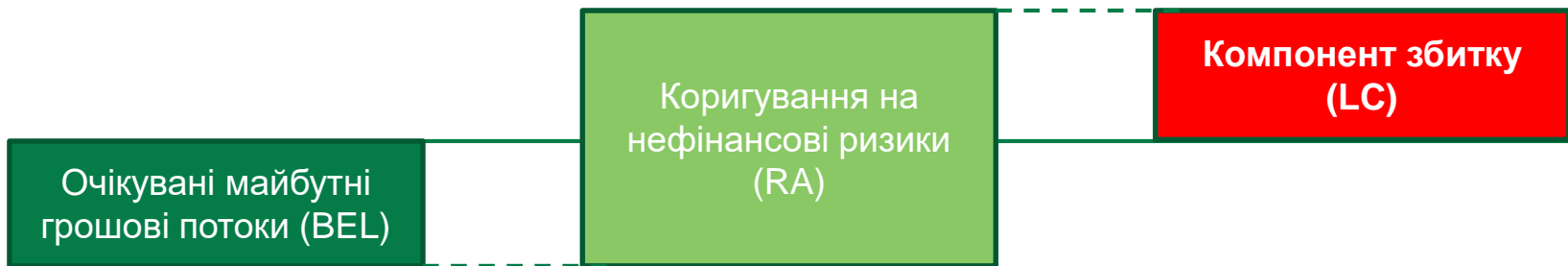
Дисконтування

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за **страховими подіями, що вже настали**, включаючи події, що настали, але за якими не надходило вимог про здійснення страхових виплат, а також інші понесені витрати на страхування

Первісна оцінка (GMM, когорта прибуткових контрактів)

Первісна оцінка (GMM, когорти збиткових контрактів)

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Суб'єкт господарювання враховує в оцінці групи страхових контрактів усі майбутні грошові потоки в межах кожного контракту у складі групи. Оцінки майбутніх грошових потоків мають:

- містити в собі, в **неупереджений спосіб**, усю доступну обґрунтовано необхідну та підтверджену інформацію, яка доступна без надмірних витрат чи зусиль, про суму, строки й невизначеність відповідних майбутніх грошових потоків;
- відображатиме точку зору суб'єкта господарювання за **умови узгодженості** оцінок будь-яких доречних змінних ринку зі спостережуваними ринковими цінами для відповідних змінних;
- бути **актуальними**: оцінки мають відображати умови, що мають місце на дату оцінки, включаючи припущення щодо майбутнього, зроблені на таку дату;
- бути **явними**: суб'єкт господарювання оцінює коригування на нефінансовий ризик окремо від виконання інших оцінок.

Суб'єкт господарювання має право оцінювати майбутні грошові потоки на більш високому рівні агрегування, а потім розподіляти відповідні грошові потоки виконання між окремими групами контрактів.

Суб'єкт господарювання не визнає ні як зобов'язання, ні як актив будь-які суми, пов'язані з очікуваними преміями або очікуваними страховими вимогами за межами страхового контракту. Такі суми пов'язані з майбутніми страховими контрактами.

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL). Як розрахувати?

Чому рівне значення BEL?	Математичне сподівання для всього діапазону можливих наслідків із урахуванням усієї обґрунтовано необхідної та підтвердженої інформації, яка доступна на звітну дату
Що потрібно для розрахунку?	Визначення сценаріїв, що відображають весь діапазон можливих наслідків
Які характеристики сценаріїв?	Кожний сценарій установлює розмір і час грошових потоків у разі настання певного наслідку а також розрахункову ймовірність такого наслідку. Для визначення очікуваної теперішньої вартості грошові потоки за кожним сценарієм дисконтуються та зважуються на розрахункову ймовірність настання відповідного наслідку.
Яка мета побудови сценаріїв?	Мета полягає у об'єктивному врахуванні всієї обґрунтовано необхідної та підтвердженої інформації, яка доступна без надмірних витрат чи зусиль, а не у визначенні всіх можливих сценаріїв
Що із катастрофами?	Розроблені сценарії мають включати в себе об'єктивні оцінки ймовірності катастрофічних збитків за наявними контрактами. Такі сценарії виключають можливі страхові виплати за можливими майбутніми контрактами.

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL). Яка інформація використовується для оцінки?

Суб'єкт господарювання оцінює ймовірності та суми майбутніх платежів за наявними контрактами на підставі одержаної інформації, в тому числі:

- інформації про вимоги про здійснення страхових виплат;
- іншої інформації про відомі або оціночні характеристики страхових контрактів;
- історичні дані про власний довід суб'єкта господарювання, підкріплені, за необхідності, історичними даними з інших джерел. Історичні дані коригуються для врахування поточних умов;
- інформації про поточні ціни, якщо вона наявна, на контракти перестраховування та інші фінансові інструменти (за їх наявності), які покривають аналогічні ризики, а також про актуальні ринкові ціни на передавання страхових контрактів

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Суб'єкт господарювання коригує оцінку теперішньої вартості майбутніх грошових потоків, щоб відобразити компенсацію, якої потребує суб'єкт господарювання за те, що приймає на себе невизначеність щодо суми та строків грошових потоків, які виникають в наслідок нефінансового ризику

Яка мета?

Оцінка впливу невизначеності грошових потоків, що виникає із страхових контрактів, крім невизначеності, обумовленої фінансовим ризиком.

Як взаємодіє із іншими складовими оцінки відповідальності?

Коригування на нефінансовий ризик включається до оцінки в явний спосіб. Коригування на нефінансовий ризик є концептуально окремим від оцінок майбутніх грошових потоків і ставок дисконту, що коригують такі грошові потоки.

Які ризики мають бути враховані?

Всі нефінансові ризики, пов'язані зі страховими контрактами: ризик витрат, ризик припинення/розірвання/редукування контракту держателем, термін чи величина виникнення збитків тощо.

Які ризики тут не враховуються?

Фінансові ризики та ризики, які не спричинені страховими контрактами: загальний операційний ризик, ризик кібератак, ризик невідповідності розміру активів та зобов'язань, кредитний ризик (щодо базових активів, але не ризик невиконання зобов'язань перестраховиком, що відноситься до нефінансових ризиків), фінансовий ризик тощо.

Які методи вимагаються/допустимі для визначення RA?

Стандарт не встановлює методу (методів) оцінювання, що мають використовуватись для визначення коригування на нефінансовий ризик. Водночас, для врахування компенсації, якої суб'єкт господарювання потребуватиме за прийняття нефінансового ризику, коригування на нефінансовий ризик повинне мати певні характеристики

Коригування на нефінансові ризики (RA). Властивості

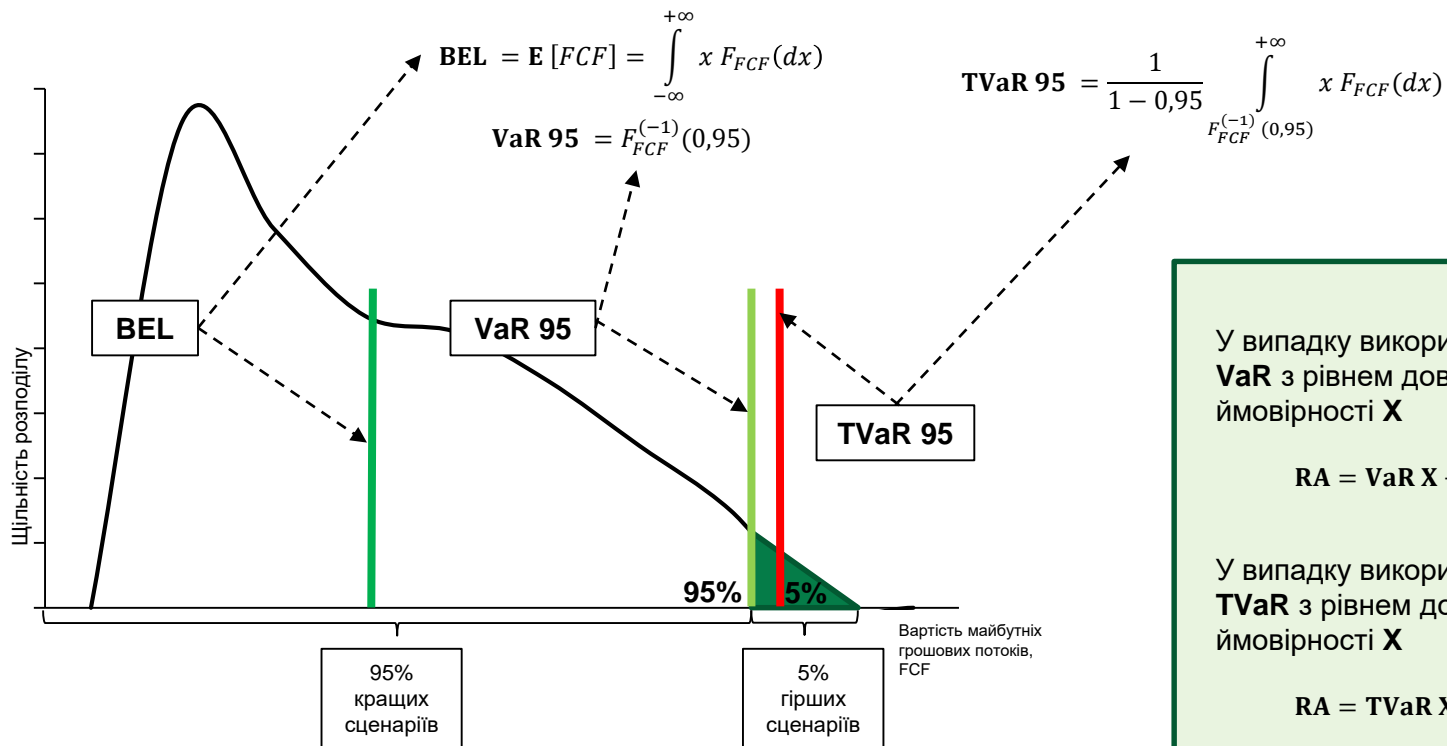
Більш високі значення RA	Менш високі значення RA
Ризики з низькою періодичністю й високим ступенем негативного впливу	Ризики з високою періодичністю й низьким ступенем негативного впливу
Контракти довшої тривалості	Контракти коротшої тривалості
Ризики з ширшим розподілом ймовірностей	Ризики з вужчим розподілом ймовірностей
Мало інформації про поточну оцінку та тенденцію її розвитку	Багато інформації про поточну оцінку та тенденцію її розвитку
Мало історично накопичених даних	Багато історично накопичених даних

Коригування на нефінансові ризики (RA). Методи

Суб'єкт господарювання, що користується для визначення коригування на нефінансовий ризик методом, відмінним від методу рівня довірчої ймовірності, зобов'язаний розкрити метод, що використовувався, та рівень довірчої ймовірності, що відповідає результатам застосування такого методу.

Value at Risk (VaR)	Міра ризику втрат для інвестицій/розміру резервів для виконання контрактних зобов'язань. Вона оцінює, якого розміру має бути сформований резерв, щоб із заданим рівнем ймовірності виконати контрактні зобов'язання.	Необхідні вхідні дані: розподіл грошових потоків (моделювання або припущення) та рівень довірчої ймовірності (рішення керівництва компанії/акціонерів/регулятора) Сфера застосування: активно застосовується для оцінки фінансових ризиків
Tail Value at Risk (TVaR)	Середньозважені (по ймовірності) втрати, що перевищують заданий рівень довірчої ймовірності. Середній розмір збитків у разі реалізації катастрофічних сценаріїв.	Необхідні вхідні дані: розподіл грошових потоків (моделювання або припущення) та рівень довірчої ймовірності (рішення керівництва компанії/акціонерів/регулятора) Сфера застосування: оцінка впливу катастрофічних подій, оцінка очікуваного дефіциту
Cost of Capital (CoC)	Додаткова плата, необхідна для покриття витрат на утримання необхідного капіталу до моменту закінчення дії страхового покриття/остаточного врегулювання вимог за договорами.	Необхідні вхідні дані: розмір капіталу для забезпечення платоспроможності, модель вивільнення капіталу до моменту закінчення страхового покриття/остаточного врегулювання вимог за договорами Сфера застосування: оцінка вартості залучення коштів для реалізації інвестиційних проектів, SII

Коригування на нефінансові ризики (RA). Приклади

У випадку використання методу **VaR** з рівнем довірчої ймовірності **X**

$$RA = VaR X - BEL \geq 0$$

У випадку використання методу **TVaR** з рівнем довірчої ймовірності **X**

$$RA = TVaR X - BEL \geq 0$$

Дисконтування (1/3)

- Дисконтування здійснюється з метою врахування часової вартості грошей і фінансових ризиків, пов'язаних із грошовими потоками за контрактом, і включається до складу фінансових доходів або витрат

Фінансовий ризик - ризик можливих майбутніх змін в одному або кількох параметрах:

1. установлена ставка відсотка

2. ціни фінансового інструмента або ціна товару

3. валютний курс

4. індекс цін чи ставок

5. показник кредитного рейтингу чи індекс кредитоспроможності

6. інша змінна величина, за умови, що, у випадку нефінансової змінної величини, ця змінна величина не є специфічною для сторони контракту

Припущення пов'язані із фінансовим ризиком у цілях МСФЗ 17 (§Б128):

припущення щодо інфляції, визначені на основі індексу цін або ставок, або на основі цін активів із доходністю, прив'язаною до інфляції (крім очікувань щодо зміни цін)

зміни в оцінці групи страхових контрактів, спричинені змінами вартості базових статей (крім додавання нових або вилучення)

Дисконтування (2/3)

Суб'єкт господарювання коригує оцінки майбутніх потоків грошових потоків для відображення **часової вартості грошей та фінансових ризиків**

Вимоги до ставок дисконту

Крива доходності, а не одна єдина фіксована ставка (ринкові дані, за наявності, або оцінені ставки суб'єктом господарювання)

Мають відображати часову вартість грошей, характеристики грошових потоків і характеристики ліквідності страхових контрактів

Мають узгоджуватися зі спостережуваними поточними ринковими цінами (якщо вони відомі) на фінансові інструменти з грошовими потоками, характеристики яких відповідають характеристикам страхових контрактів, наприклад, за показниками строковості, валюти та ліквідності

Мають виключати вплив чинників, які впливають на такі спостережувані ринкові ціни, але не впливають на майбутні грошові потоки за страховими контрактами

Мають коригувати оцінки майбутніх грошових потоків в тому обсязі, в якому фінансові ризики не враховано в оцінках грошових потоків

Дисконтування (3/3)

Узгодження ставок дисконту та інших оцінок страхових контрактів

Грошові потоки, які не залежать від доходів за базовими статтями, дисконтуються за ставками, які не відображають мінливості від базових статей

Грошові потоки, які не залежать від доходів за базовими статтями, дисконтуються за ставками, які відображають таку мінливість, або коригуватися із урахуванням такої мінливості, а далі дисконтуватися за ставкою, що відображає здійснене коригування

Номінальні грошові потоки (тобто ті, що включають у себе вплив інфляції) дисконтуються за ставками, що включають у себе вплив інфляції

Реальні грошові потоки (тобто ті, з яких виключено вплив інфляції) дисконтуються за ставками, з яких виключено вплив інфляції

МСФЗ 17 не вимагає від суб'єкта господарювання поділяти розрахункові грошові потоки на такі, що змінюються залежно від доходів за базовими статтями (пов'язані), й на такі, що не змінюються (непов'язані).

Якщо суб'єкт господарювання не поділяє розрахункові грошові потоки в такий спосіб, то він застосовує ставки дисконту, що є доцільними для розрахункових грошових потоків у цілому: наприклад, із використанням методів стохастичного моделювання або методів оцінки, нейтральних до ризику (§Б77).

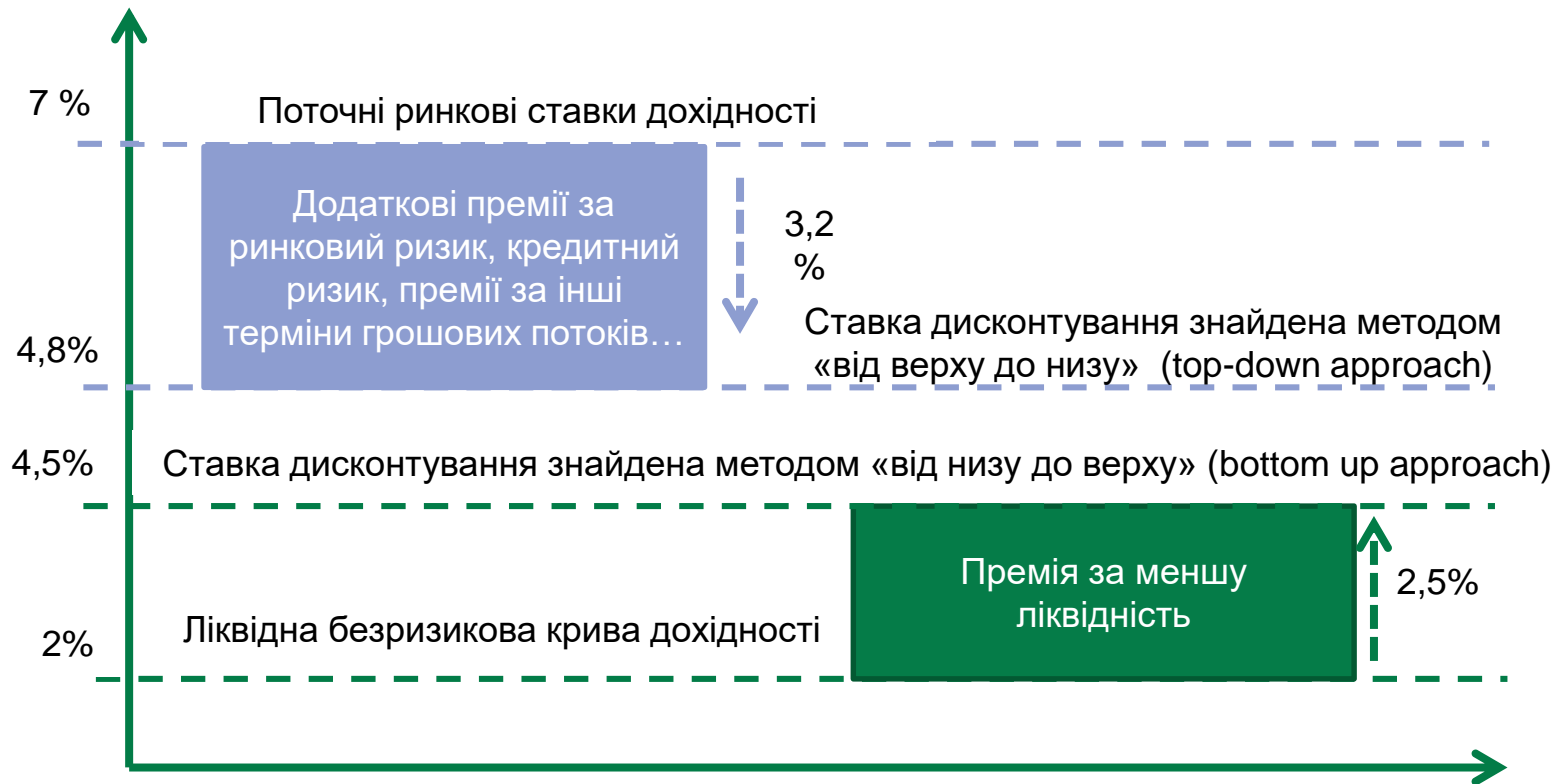
Метод визначення ставок дисконту

МСФЗ 17 не вимагає застосування конкретного методу оцінки для визначення ставок дисконту (§Б78).

При застосуванні методу оцінки суб'єкт господарювання має:

- максимізувати використання спостережуваних вхідних даних та враховувати всю внутрішню й зовнішню обґрунтовано необхідну та підтверджену інформацію щодо неринкових змінних, яка доступна без надмірних витрат чи зусиль (див. пункт Б49). Зокрема, ставки дисконту не повинні суперечити будь-яким спостережуваним і доречним даним ринку, а будь-які неринкові змінні, що використовуються, не повинні суперечити спостережуваним ринковим змінним;
- відобразити поточні умови ринку з точки зору учасника ринку;
- формувати судження, щоб оцінити ступінь подібності між характеристиками страхових контрактів, що оцінюються, та характеристиками інструмента, для якого наявні спостережувані ринкові ціни, й коригувати такі ціни з урахуванням відмінностей між ними.

Підходи, за якими суб'єкт господарювання може визначати ставки дисконту (§Б80, §Б81)

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний узгоджувати ставку дисконту, визначену згідно з обраним ним підходом, зі ставкою дисконту, яку було б визначено за іншим підходом (§Б84).

Види ставок дисконту (1/2)

Для чого застосовуються ставки

Для оцінки грошових потоків виконання*

Для визначення відсотків до нарахування на контрактну сервісну маржу (для страхових контрактів без умов прямої участі)

Для оцінювання змін у контрактній сервісній маржі (для страхових контрактів без умов прямої участі)

Для коригування балансової вартості зобов'язання на залишок покриття для груп контрактів, які містять значний компонент фінансування, із застосуванням підходу на основі розподілу премії

Які ставки застосовуються

Поточні ставки дисконту

Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів

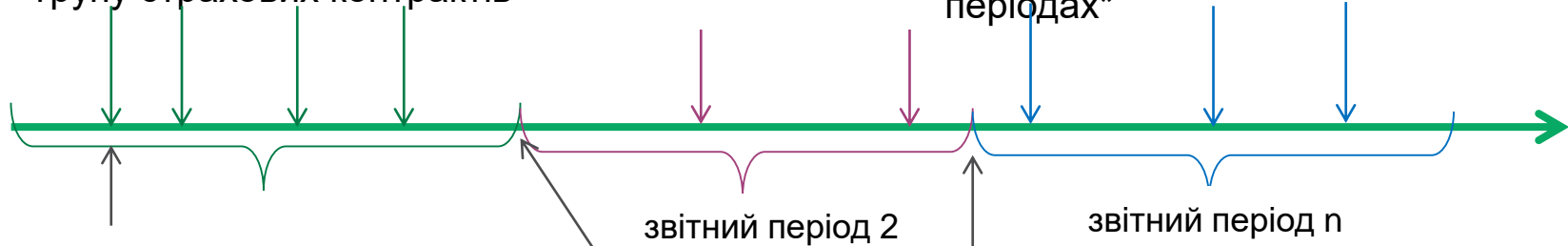
Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів

*Грошові потоки виконання є складовими зобов'язання на залишок покриття та зобов'язання за страховими вимогами.

** Для визначення ставок дисконту на дату **первісного** визнання групи контрактів суб'єкт господарювання має право використовувати **середньозважені** ставки дисконту за період випуску контрактів, уключених до групи

Визначення ставок дисконту на дату первісного визнання при додаванні нових контрактів до когорт*

Контракти, випущені до кінця звітного періоду 1, в якому первісно визнано групу страхових контрактів

Ставка дисконту, базується на контрактах випущених до кінця звітного періоду, і застосовується від початку звітного періоду, в якому первісно визнано групу

Ставка дисконту, базується на усіх контрактах групи (в т.ч. «нових» контрактах), і переглянута ставка станом на дату первісного визнання застосовується від початку звітного періоду, коли додані «нові» контракти

* За умови дотримання вимог § 22 (різниця між датами випуску страхових контрактів, що включені до однієї групи, не має перевищувати 1 рік)

Види ставок дисконту (2/2)

Для чого застосовуються ставки

Які ставки застосовуються

На рівні портфелів (§Б128)

якщо суб'єкт господарювання вирішить розподіляти фінансові доходи або витрати за страхуванням між прибутком або збитком та іншим сукупним доходом щоб визначити суму фінансових доходів або витрат за страхуванням, включену до прибутку або збитку*

для груп страхових контрактів, щодо яких зміни в припущеннях, пов'язані з фінансовим ризиком, **не мають** суттєвого впливу на суми виплат на користь держателів страхових полісів

для груп страхових контрактів, щодо яких зміни в припущеннях, пов'язані з фінансовим ризиком, **мають** суттєвий вплив на суми виплат на користь держателів страхових полісів

для груп контрактів із застосуванням підходу на основі розподілу премії

ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

ставки дисконту, що забезпечують рівномірний розподіл залишку переглянутого очікуваного фінансового доходу або фінансових витрат протягом залишку строку чинності групи контрактів

ставки дисконту, визначені на дату здійснення страхової вимоги за подіями, що сталися, із застосуванням пункту 36 до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

*Різниця між сумами, визначеними із застосуванням цих ставок, та сукупному фінансовому доходу/збитку, відображається в іншому сукупному доході, якщо застосовується такий вибір облікової політики

Дисконтування. Винятки

При застосуванні підходу на основі розподілу премії

Зобов'язання на залишок покриття

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний коригувати балансову вартість зобов'язання на залишок покриття так, щоб вона відображала часову вартість грошей і вплив фінансового ризику, якщо **при первісному визнанні** суб'єкт господарювання очікує, що час між наданням кожної з частин послуг і терміном сплати відповідної премії не перевищуватиме одного року.

Зобов'язання за страховими вимогами

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний коригувати майбутні грошові потоки на часову вартість грошей і вплив фінансового ризику, якщо сплата або одержання цих грошових потоків очікується протягом одного року від дати понесення страхових виплат або коротшого строку

При застосуванні всіх підходів

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний здійснювати дезагрегування зміни в коригуванні на нефінансовий ризик між результатом страхових послуг і фінансовими доходами або витратами за страхуванням. Тоді він включає зміну в коригуванні на нефінансовий ризик повністю у складі результату страхових послуг

Аквізиційні грошові потоки. Структура (§Б32А)

Аквізиційні грошові потоки. Зменшення корисності

- **Коли?** Наприкінці кожного звітного періоду, якщо факти та обставини вказують на можливе зменшення корисності (§28Г)
- **Як?** Коригування балансової вартості активу за АГП та визнання збитку від зменшення корисності у прибутку збитку (§28Г)
- **Якщо відновлення?** Збільшує балансову вартість активу, коли обставини, що зумовили зменшення корисності, більше не існують або покращилися
- **Якщо контракти, яких стосується АГП визнані (додані до вже визнаної когорти)?** Сума віднесених до групи страхових контрактів АГП не змінюється після того як відповідні контракти було додано до групи (§Б35Б, Б35В)

Аквізиційні грошові потоки. Зменшення корисності (§Б35Г)

Тест 1: Збиток від зменшення корисності визнається тією мірою, якою БВ зазначеного активу не перевищує очікуваних чистих грошових надходжень за відповідною групою страхових контрактів

- Для усіх аквізиційних грошових потоків

Тест 2: Збиток від зменшення корисності визнається тією мірою, якою СГ очікує, що АГП за поновлюваними контрактами перевищать чисті грошові надходження за очікуваними поновленнями та перевищення, визначене із застосуванням тесту 1 не було вже визнано

- Для АГП за поновлюваними групами контрактів

Аквізиційні грошові потоки. Зменшення корисності (§Б35Г)

Аквізиційні активи сплачені однією сумою 38 грн			
Група 1. 2023	Група 2. 2024	Група 3. 2025	Група 4. 2026
25	5	5	3
В кінці 2024 року суб'єкт господарювання оцінює аквізиційні активи щодо можливості їх відшкодування. АГП, які розподіляються на портфель відсутні			

Тест 1 (§Б35Га)

Очікувані відновлення контрактів, грн
Додані нові контракти, грн
Очікувані чисті грошові надходження , грн
Балансова вартість аквізиційних грошових потоків, грн
Результат, грн

Визначені як і грошові потоки виконання (§32а)

3	1
6	1
9	2

5	3
---	---

Визначається за відповідною групою контрактів

+4	-1
----	----

Сума збитку по тесту 1 = 1 грн

Аквізиційні грошові потоки. Зменшення корисності (§Б35Г)

Аквізиційні активи сплачені однією сумою 38 грн

	Група 1. 2023	Група 2. 2024	Група 3. 2025	Група 4. 2026
Аквізиційні активи	25	5	5	3

В кінці 2024 року суб'єкт господарювання оцінює аквізиційні активи щодо можливості їх відшкодування. АГП, які розподіляються на портфель відсутні

Тест 2 (§Б35Гб)

Очікувані відновлення контрактів, грн

Визначені як і грошові потоки виконання (§32а)

		Всього
3	1	4

Балансова вартість аквізиційних грошових потоків, грн

5	3	8
---	---	---

Результат, грн

Визначається вцілому по портфелю

-4

Сума збитку по тесту 2 (за вирахуванням суми збитку за тестом 1) = 3 грн

Зменшення корисності за результатами двох тестів

Дт Витрати від зменшення корисності - Кт Аквізиційні активи 4

Аквізиційні грошові потоки. Зменшення корисності (§Б35Г). Співвідношення тестів

Тест 1: (безпосередні АГП на групу + АГП, розподілені на портфель) – (надходження від поновлених контрактів + надходження від нових контрактів)

Тест 2: (безпосередні поновлені АГП на групу) – (надходження від поновлених контрактів)

⚠ Результат тесту 1 частково враховує результат тесту 2, тому від результату тесту 2 вираховується частина врахованого збитку у тесті 1

Оцінка страхових контрактів при первісному визнанні. Контрактна сервісна маржа

Контрактна сервісна маржа (п. 38)

Контрактна сервісна маржа (далі - КСМ) - компонент активу чи зобов'язання для групи страхових контрактів, що відображає **незароблений прибуток**, який **буде визнано** суб'єктом господарювання **при наданні послуг у майбутньому**.

Суб'єкт господарювання **оцінює** контрактну сервісну маржу **при первісному визнанні групи страхових контрактів у розмірі, який** (крім обтяжливих контрактів) **забезпечує відсутність доходу або витрат** від:

- первісного визнання суми грошових потоків виконання;
- будь-яких грошових потоків від контрактів, що належать до групи, станом на таку дату;
- припинення визнання будь-якого активу за аквізиційними грошовими потоками станом на дату первісного визнання;
- припинення визнання станом на дату первісного визнання будь-якого активу чи зобов'язання, раніше визнаного за грошовими потоками, що пов'язані з групою контрактів (§Б66А)

Оцінка страхових контрактів при первісному визнанні. Контрактна сервісна маржа

Контрактна сервісна маржа. Властивості

$$\text{КСМ} = \text{Вхідні потоки} - (\text{Вихідні потоки} + \text{КНФР})$$

КСМ забезпечує відсутність доходу або витрат станом на первісне визнання (крім обтяжливих контрактів)

Для прибуткових контрактів:
КСМ > 0 (кредитовий залишок)

Для обтяжливих контрактів:
КСМ < 0 (~~дебетовий залишок~~) – страхові витрати

КСМ визначається на рівні групи (Стандарт не вимагає розраховувати КСМ за кожним контрактом)

Існують особливості визначення КСМ для придбаних у межах передання страхових контрактів або об'єднання бізнесу

Дата первісного визнання страхових контрактів

Суб'єкт господарювання **визнає групу випущених ним страхових контрактів**, починаючи з більш ранньої з таких дат (§ 25):

- початку періоду покриття за групою контрактів
- дати, коли перший платіж з боку держателя страхового полісу в групі **належить** до сплати
- у разі групи обтяжливих контрактів, із тієї дати, коли група **стає** обтяжливою.

Якщо така дата не визначена договором, то датою сплати, вважається дата надходження коштів від держателя полісу (§ 26)

Суб'єкт господарювання має з'ясувати до настання більш з ранньої з дат чи утворюють які-небудь з випущених контрактів групу обтяжливих (§ 26)

На **дату** підписання **договору** страховий контракт в бухгалтерському обліку **не визнається**, але має бути перевіреном чи не є він обтяжливим

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 1 (1/4)

На дату первісного визнання (на дату початку страхового покриття) страхового контракту очікується, що компанія отримає премію 900 грн в перший день страхового покриття (оцінка теперішньої вартості грошових надходжень 900 грн). Компанія оцінює, що теперішня вартість потоків виконання (вихідних) за контрактом становитиме 545 грн (600 грн – майбутня вартість). Компенсація за нефінансовий ризик на дату первісного визнання становитиме 120 грн.

	ПВ 01.01.21	31.12.21	31.12.22	31.12.23
Грошові потоки (вхідні)	900			
Грошові потоки (вихідні)	545	-200	-200	-200

$$900 - 545 - 120 = 235$$

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 1 (2/4)

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Первісне визнання страхового контракту (на дату початку страхового покриття):				
1	Теперішня вартість потоків виконання (вхідні)	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	900
2	Теперішня вартість потоків виконання (вихідні)	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	545
3	Коригування на нефінансовий ризик	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	Зобов'язання на залишок покриття (РА)	120

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 1 (3/4)

Оборотно-сальдова відомість

Назва рахунку	Оборот Дебет	Оборот Кредит	Залишок дебет	Залишок кредит
Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	900	545	355	
Зобов'язання на залишок покриття (RA)		120		120
Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	120	355		235

Звіт про фінансовий стан, у порядку ліквідності

Активи	Власний капітал	
Випущені страхові контракти, що належать до активів	Нерозподілений прибуток	
Утримувані контракти перестраховування, що належать до активів	Інші резерви	
Торговельна та інша дебіторська заборгованість	Загальна сума власного капіталу	
Грошові кошти та їх еквіваленти	Зобов'язання	
Загальна сума активів	Випущені страхові контракти, що належать до зобов'язань	120+235-355=0
	Утримувані контракти перестраховування, що належать до зобов'язань	
	Загальна сума зобов'язань	0
	Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	0

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 1 (4/4)

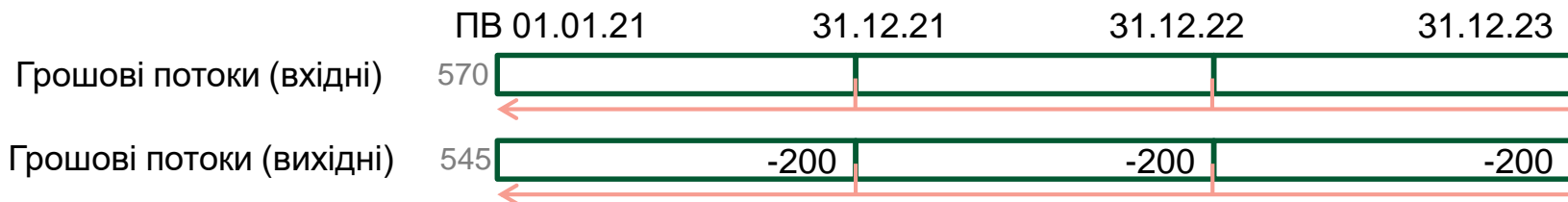
№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
1	Отримано премію (після первісного визнання)	Грошові кошти	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	900

Звіт про фінансовий стан, у порядку ліквідності

Активи			Власний капітал	
Випущені страхові контракти, що належать до активів			Нерозподілений прибуток	
Утримувані контракти перестраховування, що належать до активів			Інші резерви	
Торговельна та інша дебіторська заборгованість			Загальна сума власного капіталу	
Грошові кошти та їх еквіваленти	900		Зобов'язання	
Загальна сума активів	900		Випущені страхові контракти, що належать до зобов'язань	900
			Утримувані контракти перестраховування, що належать до зобов'язань	
			Загальна сума зобов'язань	900
			Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	900

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 2 (1/3)

На дату первісного визнання страхового контракту компанія отримала премію 600 грн. Компанія оцінює, що сума потоків виконання за контрактом становитиме 600 грн (теперішня вартість 545 грн). Компанія оцінює, що компенсація за нефінансовий ризик становитиме 15 грн. Для підписання контракту був залучений страховий агент, якому компанія вже сплатила агентську винагороду у розмірі 30 грн.

$$600 - 30 - 545 - 15 = 10$$

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 2 (2/3)

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
	Сплачено комісійні агенту	Аквізиційний актив	Грошові кошти	30
Первісне визнання страхового контракту (на дату отримання страхової премії):				
1	Теперішня вартість потоків виконання (вихідні)	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	600
2	Теперішня вартість потоків виконання (вихідні)	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	545+30
3	Коригування на нефінансовий ризик	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	Зобов'язання на залишок покриття (RA)	15
4	Враховано припинення визнання аквізиційного активу	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	Аквізиційний актив	30
5	Отримано суму страхової премії	Рахунок у банку	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	600

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 2 (3/3)

Оборотно-сальдова відомість

Назва рахунку	Оборот Дебет	Оборот Кредит	Залишок дебет	Залишок кредит
Грошові кошти	600	30	570	
Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	630	1175		545
Зобов'язання на залишок покриття (RA)		15		15
Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	$545+30+15=590$	600		10

Звіт про фінансовий стан, у порядку ліквідності

Активи		Власний капітал	
Випущені страхові контракти, що належать до активів		Нерозподілений прибуток	
Утримувані контракти перестраховування, що належать до активів		Інші резерви	
Торговельна та інша дебіторська заборгованість		Загальна сума власного капіталу	
Грошові кошти та їх еквіваленти	570	Зобов'язання	
Загальна сума активів	570	Випущені страхові контракти, що належать до зобов'язань	$545+15+10=570$
		Утримувані контракти перестраховування, що належать до зобов'язань	
		Загальна сума зобов'язань	570
		Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	570

Облік первісного визнання страхового контракту. Приклад 3 (1/4)

На дату первісного визнання (на дату початку страхового покриття) страхового контракту очікується, що компанія отримає премію 900 грн в перший день страхового покриття. Компанія оцінює, що теперішня вартість потоків виконання (вихідних) за контрактом становитиме 1089 грн (1200 грн – майбутня вартість). Компенсація за нефінансовий ризик становитиме 120 грн.

	ПВ 01.01.21	31.12.21	31.12.22	31.12.23
Грошові потоки (вхідні)	900			
Грошові потоки (вихідні)	1089	-400	-400	-400

$$900 - 1089 - 120 = -309$$

Облік первісного визнання страхового контракту.

Приклад 3 (2/4)

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Первісне визнання страхового контракту (на дату коли група стає обтяжливою):				
1	Теперішня вартість потоків виконання (вхідні)	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	900
2	Теперішня вартість потоків виконання (вихідні)	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	1089
3	Коригування на нефінансовий ризик	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	Зобов'язання на залишок покриття (RA)	120
4	Визнання збитку у прибутку/збитку	Страховий збиток	Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	309
5	Збитковий компонент (меморандні/ позабалансові рахунки)	Технічний рахунок для подвійного запису	Збитковий компонент	309

Облік первісного визнання страхового контракту.

Приклад 3 (3/4)

Оборотно-сальдова відомість

Назва рахунку	Оборот Дт	Оборот Кт	Залишок Дт	Залишок Кт
Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	900	1089		189
Зобов'язання на залишок покриття (RA)		120		120
Зобов'язання на залишок покриття (КСМ)	1089+120=1209	900+309=1209		0
Страхові витрати	309		309	
Збитковий компонент (мем.рах.)		309		309

Звіт про фінансовий стан, у порядку ліквідності

Активи	Власний капітал		
Випущені страхові контракти, що належать до активів		Нерозподілений прибуток	(309)
Утримувані контракти перестраховування, що належать до активів		Інші резерви	
Торговельна та інша дебіторська заборгованість		Загальна сума власного капіталу	(309)
Грошові кошти та їх еквіваленти	0	Зобов'язання	
Загальна сума активів	0	Випущені страхові контракти, що належать до зобов'язань	189+120=309
		Утримувані контракти перестраховування, що належать до зобов'язань	
		Загальна сума зобов'язань	309
		Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	0

Облік первісного визнання страхового контракту.

Приклад 3 (4/4)

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
1	Отримано премію (після первісного визнання)	Грошові кошти	Зобов'язання на залишок покриття (BEL)	900

Звіт про фінансовий стан, у порядку ліквідності

Активи	Власний капітал		
Випущені страхові контракти, що належать до активів		Нерозподілений прибуток	(309)
Утримувані контракти перестраховування, що належать до активів		Інші резерви	
Торговельна та інша дебіторська заборгованість		Загальна сума власного капіталу	(309)
Грошові кошти та їх еквіваленти	900	Зобов'язання	
Загальна сума активів	900	Випущені страхові контракти, що належать до зобов'язань	309+900= 1209
		Утримувані контракти перестраховування, що належать до зобов'язань	
		Загальна сума зобов'язань	1209
		Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	900

Первісне визнання страхових контрактів. Порівняння прикладів 1, 2 та 3

№ з/п	Зміст статті	Приклад 2 (визнання за датою надходження першого платежу)	Приклад 1 (визнання на дату початку покриття)	Приклад 3 (визнання за датою коли група стає обтяжливою)
Звіт про фінансовий стан				
1	Грошові потоки, сплачені/отримані до/при первісному визнанні	570	0	0
2	ТВ майбутніх ГП (вхідні)	0	900	900
3	ТВ майбутніх ГП (вихідні)	(545)	(545)	(1089)
4	ТВ майбутніх ГП (вхідні та вихідні)	(545)	355	(189)
5	Коригування на нефінансовий ризик	(15)	(120)	(120)
6	Грошові потоки виконання (4+5)	(560)	235	(309)
7	Контрактна сервісна маржа	(10)	(235)	0
8	БВ страхового контракту (6+7)	(570)	0	(309)
Звіт про прибутки/збитки				
9	Страховий збиток	0	0	309

Дякую за увагу!

Національний
банк України